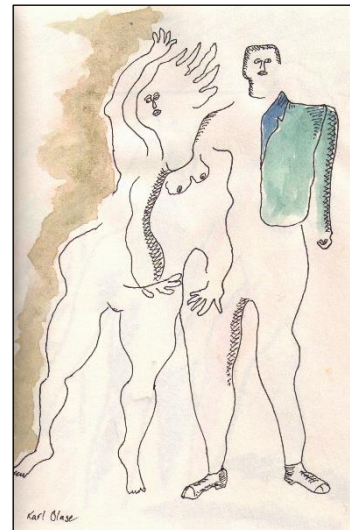

Het grote gesprek

De burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema, heeft samen met een groep prominenten een oproep gedaan de coronamaatregelen voor jongeren te verzachten. De mentale en sociale impact van de lockdown is te groot voor hen, vindt ze. Jongeren hebben sterk te lijden onder isolement. Hun leven draait om 'uitgaan, nieuwe en vreemde mensen ontmoeten, dicht op elkaar zitten, bij elkaar slapen,' allemaal dingen die bovenaan de lijst van verboden coronagedrag staan.

Ik zou niet weten hoe dat moet, zo'n verzachting, en of het wel kan. Maar gelijk heeft ze. Jongeren moeten in contact zijn. Contact betekent letterlijk: samen aanraken (contactere). Of het nu een bal is, een glas bier, of elkaar. Of een gespreksthema, de liefde, de zin van het leven. Alleen door contacten leer je aanraken, kom je uit je isolement en word je opgenomen in de wereld. Alleen door gesprekken vind je jezelf. Conversatie is letterlijk: je samen naar iets toewenden (conversari). Een gesprek is letterlijk: spreken als voortdurende, herhaalde handeling (vergelijk ge-blaf, ge-hannes). Het leven is, behalve geblaf en gehannes, ook één groot gesprek, een levenslang herhaalde uitwisseling. Dat wordt jongeren nu onmogelijk gemaakt, midden in hun meest vormende periode.

Wij hebben de neiging een gesprek te zien als mensen die rond een tafel zitten en het ergens over hebben. Maar de meeste gesprekken hebben die vorm niet. Integendeel. Een sportwedstrijd, een feest, een boek of een film zijn in feite ook een gesprek: je wendt je naar iets toe, je raakt het aan. Ook al zeg je er niets over, het wordt onderdeel van je communicatie, letterlijk het gemeenschappelijk (communis) maken van iets. En er zijn meer non-verbale gesprekken dan verbale. Een gezicht of een paar ogen kunnen een wereld van betekenis vormen, nog zonder dat er een woord gezegd is. Dansers, muzikanten, voetballers, ze hebben allemaal hun eigen gesprek, vaak taallos, maar niet minder betekenisvol. Dat geldt net zo voor geliefden, voor moeder en kind, voor werkers in de bouw. Iedere taal is een levensvorm, zegt Wittgenstein, zij omvat veel meer dan woorden en zinnen, ook het onuitsprekelijke van gebaren, geluiden, gezichtsuitdrukkingen. Plus manieren van denken,

conventies van voelen, heel het scala aan bekende patronen dat je het gevoel geeft onderdeel te zijn van een gemeenschap, een specifieke cultuur.

Mensen moeten ergens bij kunnen horen. Juist als je jong bent is dat cruciaal. Stel je eens voor dat je in de meest vormende jaren van je leven was uitgesloten geweest van het grote gesprek, al die chaotische, verwarrende en toch o zo belangrijke contacten. Wat voor invloed zou dat hebben gehad op de rest van je leven? Ik vrees dat het mij een rib uit mijn lijf had gekost, een schat aan ervaringen.